

De nagedachtenis voor Gods aangezicht

Een poos geleden spraken jonge mensen in een kring over de kerkdienst. Ze wilden wel eens nadenken daarover, want ze vonden het wat eentonig worden. Wat zou anders kunnen, wat voor nieuws kan erbij en wat zouden we kunnen missen? Wat ze niet konden missen, waren de gebeden voor mensen en gebeurtenissen. En dat we in de kerk gaan staan, als iemand overleden is. Dat er een bijbelgedeelte genoemd wordt en iets verteld over die persoon, hoe geleefd en geloofd is. Dat vonden ze allemaal erg belangrijk. En dat het wat minuten langer duurde, vond niemand een doorslaggevend bezwaar.

Ontferm U

We bidden in de kerk voor de vrede en het recht en voor de gerechtigheid tussen bevolkingsgroepen en landen. In het kyriëgebed en bij de voorbeden na de preek komen deze onderwerpen vaak ter sprake. Maar als we onze blik laten glijden over het kerkelijk erf, zien we mensen met hun lotgevallen. Het oog van de Goede Herder oefent ons oog om met ontferming te kijken. Wie ontferming kent in bijbelse zin, weet van het kyriëgebed: Heer, ontferm U. Zo groeit het gebed voor hen die in verdriet leven, die te maken hebben met gemis, gebrek en teleurstelling. In de kerk mag het *in memoriam* (de nagedachtenis) *coram Deo* (voor Gods aangezicht) beleefd worden. De gemeente mag ervaren dat we staan voor dat wonderlijke geheimenis, dat tijd overgaat in eeuwigheid. Dat het sterfelijke raakt aan het bekleed worden met onsterfelijkheid (1 Kor. 15). Het is goed dat een gemeente met jong en oud (vier generaties) hiermee

God besteedt veel werk aan ons leven. Zonder zijn verlossende hand is ons leven verloren in schuld. Tijdens de voorbede ter nagedachtenis van een overledene, beseffen we dat eens temeer.

Wim Scheltens

vertrouwd wordt gemaakt. Het brengt ook kleur in de kerkdienst, persoonlijk en geloofsmatig. Genoemd wordt hoe iemand vorm heeft kunnen geven aan het leven met God, met vallen en opstaan. Hoe iemand zich ontwikkelen kon. Welke karakteristieken van het leven ook met het geloven te maken hebben.

Diepten

Bij een begrafenis onlangs zouden we Psalm 130 lezen: Uit diepten van ellende. De moeder van een actief en ondernemend gezin, haast bruisend, internationaal georiënteerd, was overleden. Ze kampte al jaren met gezondheidsproblemen, die haar geest niet onberoerd lieten. Maar meestijds was ze pittig en vol humor. Het was voor haar familie, de buurt en voor de kerkmensen geen straf om haar te bezoeken. De levenskaars ging langzaam uit, en toen kwam Psalm 130 op tafel: Uit diepten van ellende. We bespraken dat een mens niet volmaakt is, ook al heb je mogelijkheden om te ontplooiën en vrucht te dragen, dankzij de Geest van God. Dat bij God vergeving is en dat dit haar voor ogen stond: dan hoef ik niet tot achter de komma mijn kinderen en kleinkinderen voor de voeten te lopen met dit moet wel en dat kan niet. Bij God is

immers vergeving! Zo ontstond er ruimte om gezellig moeder en oma te worden. En wat nog meer aan de orde kwam: dat je een rustpunt nodig hebt en dat je dat aan de voet van het kruis van Golgotha kunt vinden, omdat de verzoening in Christus een diep gebeuren is. Dat is haar levenswijsheid ten voeten uit geweest.

Vergeving

Door daarover te spreken, konden we ervaren wat een mens beleeft, en ook wat voor geloofsbeleving hierachter steekt. Zo namen we Psalm 130 onder het vergrootglas. Bij vers 4 ligt het scharnier tussen ellende en vertrouwen: 'Maar bij U is vergeving.' Let eens op dat 'maar'. Je zou denken: onrecht en narigheid wisselen elkaar af, en dan komt er opeens 'maar': Maar bij U is vergeving. Onverwacht, de moeite waard. Als er vergeving is bij God, zou dat dan niet gebruikt worden ook? Als er in de kelder een mud aardappelen ligt, is dat toch ook te gebruiken? Zo is dat met vergeving toch ook? Neem nu een hennepplantage op zolder... Die is er toch om gebruik van te laten maken? Een huis vol terroristische wapens, dat is toch gevaarlijk omdat boeven er gebruik van kunnen maken? Zo is het ook met die vergeving, en dat is

gelukkig positief. Die vergeving is er om gebruikt te worden, voor u en voor mij. Niemand kan zeggen: Die moet het niet krijgen. De Heer zal dan immers zeggen: Waar bemoei je je mee? De psalm zingt namelijk: Bij U is vergeving, bij God! Daar kunnen wij met onze bemoeizucht niet eens bij. Als zo'n psalm zo gaat functioneren in de nagedachtenis, is dat niet alleen troostvol, maar ook inspirerend en aanmoedigend voor het eigen geloofsleven. Zo kan goede nagedachtenis een appèl worden op anderen.

Onderhoud

De nadruk op het leven zet de juiste toon. Middenin de dood zijn wij omgeven door het leven, zingt Maarten Luther en de christelijke kerk zingt met hem mee. De opgestane Heer is de Levende. Hij baant als Eerstgeborene der doden een pad ten leven. En dat we in dit leven al uitzicht mogen hebben op dat geheimenis, doortrekt de nagedachtenis van iemand die daarmee geleefd heeft. Soms is de triestheid verlamrend overheersend. Wie bijvoorbeeld een keuze voor de dood gemaakt heeft en daar werk van heeft gemaakt, laat familie, bekenden en de kerk in grote onrust achter. Dan is het de kunst om geen verwijtende sfeer te scheppen. Want verwijten en verwijtbaarheid groeien zoals onkruid. De bijdrage vanuit de Heilige Schrift is gedrenkt in het 'maar' van Psalm 130: Maar bij God is vergeving. Bij ons niet altijd, soms wel, liberaal als we zijn, invoelend, maar ook ons invoelen kan zomaar een kort lontje hebben. Daarom is de lijn van Psalm 139 zo indrukwekkend: Met al mijn wegen bent U vertrouwd. Het gaat om God, die ons kent,

dieper dan we onszelf kennen. Die met ons vertrouwd is en aanvoelt wat in ons leeft, wat in ons woekert en wat in ons tot verderf leidt, beter dan wie dan ook. Hij omgeeft ons van achteren en van voren. Daarbij moet ik denken aan de Martinitorren in Groningen, die in een grote restauratiemantel was gehuld, een soort jute, een soort boetkleed. En vanuit het zuiden, noorden, westen en oosten was deze staat des levens van d' Olle Grieze te zien. Van verre kon je zien: er wordt aan het onderhoud van de toren hard gewerkt. Er wordt energie besteed om de toren te behouden. De tand des tijds wordt weerstaan. Prachtig beeld voor het werk dat God aan ons leven besteedt. Zonder die verlossende hand is ons leven verloren in schuld. Maar met die hand wordt leven gebracht op de weg van de verlossing, waar Christus ons vindt als oudroest, alsof Hij met de Vader had gesmoesd (Gerrit Achterberg).

Lammetje

Psalm 139 zingt over de hand die Hij op onze schouder legt. Alsof Hij zeggen wil: je gaat jouw weg, en al jouw wegen zijn Mij vertrouwd, ook als het mijn weg nooit zou zijn, maar je kunt op Me terugvallen. Het is het 'maar' van de vergeving. Want een mens kan nooit zo diep vallen, of Christus haalt ons boven, Hij is de Goede Herder die een lammetje om de schouder legt, zodat het gekneusde pootje rustig kan hangen zonder pijnscheuten. Nee, die God wrijft ons niet met de neus in onze wonden: Hij verlost ons, kroont ons met goedertierenheid en barmhartigheid en verlost ons van de groeve (Ps. 103).

Als wij iemand herdenken in de kerk zijn deze tonen goud waard voor een opgroeiende generatie, die in het eigen binnenste ervaren kan: dit kunnen we niet missen.